

AKK SPORTS OY:N (SUOMEN MM-RALLI) JA AKK-MOTORSPORT RY:N (AUTOURHEILUN KANSALLINEN LAJILIITTO) LAUSUNTO SISÄMINISTERIÖLLE YKSITYISEN TURVALLISUUSALAN KOULUTUSTA, OHJAUSTA JA VALVONTAA SELVITTÄNEEN TYÖRYHMÄN LOPPURAPORTISTA

Konsultoituaan Suomen MM-rallin järjestämiseen osallistuvia autourheiluseuroja ja muutamia muita kansallisten autourheilukilpailujen järjestäjäseuroja AKK Sports Oy ja Akk-Motorsport ry (myöhemmin yhdessä ”AKK”) lausuvat otsikkoasiassa seuraavaa

Työryhmän kokoonpano ja kuuleminen sekä esitetyt järjestyksenvalvojiin liittyvät faktat

AKK pitää erikoisena, että työryhmän kokoonpanoon ei ole kuulunut tapahtumia järjestävien tahojen edustajia eikä tapahtumajärjestäjiä ole kuultu prosessin aikana lainkaan. Lausuntoa on myös pyydetty lähinnä vain viranomaisilta sekä tahoilta, jotka lähes poikkeuksetta hyötyvät työryhmän esityksien mahdollisesta toteutumisesta.

Hallinnon läpinäkyvyyden ja hallitusohjelmassakin mainitun ”normien purkutalkoon” valossa on vähintäänkin kyseenalaista, että näin laajat vaikutukset tapahtuma-alalle mahdollisesti aiheuttavaan mietintöön ei ole pyydetty lausuntoja mahdollisimman laajasti. Outoa on myös se, ettei työryhmän loppuraporttiin ole pyydetty lausuntoja esim. lausuntopalvelu.fi -sivuston kautta, jota suurin osa hallinnonaloista käyttää laajakantoisten asioiden lausuntokanavana.

Raportissa ohitetaan täysin se fakta, että koronapandemian seurauksena koulutettujen, eli ns. kortillisten järjestyksenvalvojen määrä on vähentynyt merkittävästi. Ennen pandemiaa kortillisia järjestyksenvalvoja oli yli 50.000 ja tällä hetkellä määrä on edelleen lähes kolmanneksen pienempi, ollen n. 36.000.

Lisäksi raportissa esitetään tilapäisten järjestyksenvalvojen määräksi vuonna 2022 reilut kaksisataa henkilöä. Suomen Olympiakomitea on otsikkoasiassa antamassa lausunnossaan esittänyt poliisilaitoksille esittämänsä tietopyyntöön perustuen (tilanne per 27.11.), että myönnettyjä tilapäisiä lupia oli yhteensä 3.459 kappaletta. AKK Sports Oy:n järjestämässä Suomen MM-rallissa, Secto Rally Finlandissa tilapäisten järjestyksenvalvojen lukumäärä vuonna 2022 oli yhteensä 256, joka jo yksistään ylittää työryhmän mietinnössä esitetyn luvun ja ilmentää ikävällä tavalla sen, ettei työryhmän mietintö perustu ainakaan tältä osin faktoihin.

Kyseenalaistammekin tässä lausunnossamme vahvasti myös muut mietinnössä faktoina esitellyt asiat ja niihin pohjautuvat väittämät esimerkiksi väliaikaisten järjestyksenvalvojen merkityksestä tapahtumajärjestämisessä.

Yleistä järjestyksenvalvojen saatavuuden haasteista tapahtumissa ja AKK:n toiminnassa

Tapahtumat, joita myös autourheilukilpailut ovat, työllistävät vuosittain merkittävän määrän järjestyksenvalvoja. Yksittäiseen tapahtumaan tarvitaan jopa useita satoja järjestyksenvalvoja ja esim. Suomen MM-rallissa on jouduttu jo vuosikaudet tukeutumaan väliaikaisten järjestyksenvalvojen rekrytointiin. Alla olevassa taulukossa on esitelty yhteenvetona Suomen MM-rallin järjestyksenvalvonnassa ja yleisöturvallisuuden parissa toimineitten henkilöiden lukumäärät rooleittain vuosina 2018 – 2023.

Suomen MM-rallin yleisöturvallisuushenkilöstö 2018-2023							
Ajankohta	Kortilliset	Tilapäiset (2022 ja 2023 osa korvattu liikenteenohjaajilla)	JV-määrä yhteensä	Kortillisia suhteessa koko JV-määrään	Liikenteenohjaajat (2022 ja 2023 suorittaneet myös yleisön ohjausta)	Safety-henkilöt	Kaikki toimitsijat yhteensä
8/2023	553	166	719	77 %	1002	609	2330
8/2022	537	256	793	68 %	834	577	2204
10/2021	383	489	872	44 %	362	837	2071
8/2019	471	619	1090	43 %	555	858	2503
8/2018	383	652	1035	37 %	450	tieto puuttuu	1485 + Safety hlöt

Johtuen kortillisten järjestyksenvalvojen määrän dramaattisesta vähenemisestä koronapandemian myötä, jouduttiin Suomen MM-rallissa hakemaan poliisin kanssa korvaavia ratkaisuja yleisöturvallisuuden varmistamiseen. Vuonna 2022 pilotoitiinkin kokeilua, jossa jonkin verran kasvatettiin kortillisten järjestyksenvalvojen määrää, mutta samalla korvattiin merkittävä osa aiemmin väliaikaisista järjestyksenvalvoista yleisönohjaustehtävien osalta ns. liikenteenohjaajilla. Kokeilusta saadut tulokset olivat erittäin hyvät ja koska Suomen MM-rallin kaltaisissa tapahtumissa suurin osa järjestyksenvalvojen työstä on nimenomaan yleisön ohjaamista ja ohjeistamista, eikä niinkään perinteistä järjestyksenvalvontaan liittyväksi miellettyä, välillä voimankäyttöäkin vaativaa yleisön kontrollointia.

Olemme luonnollisesti hyvin kiitollisia yhteistyöstä poliisin kanssa, joka on mahdollistanut edellä mainitun onnistuneen kokeilun ja jolla saatiin myös väliaikaisten järjestyksenvalvojen lukumäärää pienennettyä. Kuitenkin, kuten edellä esitetystä luvuista ilmenee, niin tarve välikaisille järjestyksenvalvoille on edelleen merkittävä. Järjellisin kustannuksin saatavilla olevien kortillisten järjestyksenvalvojen nykyinen lukumäärä ei riitä täyttämään Suomen MM-rallille asetettuja järjestyksenvalvojan kokonaismäärää koskevaa vaatimusta.

Järjestyksenvalvonnasta keskusteltaessa on myös hyvä tiedostaa, että tapahtuman luonteesta riippuen myöskään kortilliset järjestyksenvalvojat eivät ole aina se tehokkain yleisön turvallisuutta parantava toimenpide. Esimerkiksi Suomen MM-ralliin kortillisia järjestyksenvalvoja joudutaan vuosittain tuomaan tapahtumaan kymmenittäin muualta Suomesta kalliilla hinnalla, eikä näillä henkilöillä ole usein ollut lainkaan kokemusta rallitapahtumasta ja sen ominaispiirteistä tai autourheiluun liittyvistä turvallisuusriskeistä. Rallitapahtumasta vuosien kokemuksen omaava ns. safety-henkilö on usein paljon pätevämpi toimimaan kyseisessä toimintaympäristössä kuin muualta tuotu kokematon kortillinen järjestyksenvalvoja.

Erityisesti kortillisten järjestyksenvalvojen saatavuuteen ja osaamiseen liittyvät haasteet korostuvat Suomen MM-rallin kaltaisissa suurtapahtumissa, joissa kyseisellä alueella tarvittavien järjestyksenvalvojen lukumäärä kasvaa hetkellisesti alueen normaaliin järjestyksenvalvojen tarpeeseen nähden moninkertaiseksi. Ongelma on kuitenkin koronapandemian jälkeen korostunut Suomen MM-rallin lisäksi myös lähes kaikissa AKK:n alaisissa SM-tason autourheilukilpailuissa. Järjestyksenvalvojen saatavuusongelma koskee AKK:n alaisia tapahtumia ja toimintaa hyvin laajassa mittakaavassa ja tilapäiset järjestyksenvalvojat ovat nykyään jopa aiempaa välttämättömpiä tapahtumien järjestämiselle.

Työryhmän ymmärrys järjestyksenvalvonnan roolin moninaisuudesta ja merkityksestä tapahtumissa

Kuten edellä on Suomen MM-rallin osalta jo hieman asiaa sivuten todettu, on järjestyksenvalvojen rooli tapahtumissa hyvin moninainen. Vaikka Suomen MM-ralli on massiivinen yleisötapahtuma, joka levittyy suurelle maantieteelliselle vaikutusalueelle, on tapahtuma kuitenkin luonteeltaan sellainen, että vuosittaiset järjestyksenvalvojen voimankäyttölanteiden määrät ovat olemattoman pieniä. Suomen MM-rallissa järjestyksenvalvoja eniten työllistävät tehtävät keskittyvät yleisön ohjaamiseen ja neuvontaan ja tästä syystä yhteistyössä viranomaisten kanssa on pystytty osa näistä yleisön ohjaamiseen ja neuvontaan liittyvistä tehtävistä vastuuttamaan onnistuneesti ns. liikenteenohjaajille.

Vastaava tilanne on hyvin monissa muissa suurtapahtumista, joista mm. Suomen Olympiakomitea on nostanut otsikkoasiassa antamaansa lausuntoon esimerkinomaisesti Suomen MM-rallin ohella myös jalkapallon junioriturnauksen Helsinki Cupin. On kuitenkin selvää, että on myös sellaisia tapahtumia, joissa järjestyshäiriöiden riskin voidaan todeta olevan merkittävästi korkeampi. Paikallinen poliisilaitos arvioi kuitenkin aina kunkin tapahtuman ja siitä tehtävän riskiarvion perusteella, mikä on kortillisten järjestyksenvalvojen ja tilapäisten keskinäinen suhde kussakin tapahtumassa. Kuten myös edellä mainitusta Suomen Olympiakomitean otsikkoasiaan antamasta lausunnosta ilmenee, niin useimmiten tällaisten korkeamman riskitasojen tapahtumien vastuulliset tapahtumajärjestäjät kantavat oma-aloitteisesti vastuunsa yleisön turvallisuudesta. He pyrkivät käyttämään mahdollisimman suurta määrää kortillisia järjestyksenvalvonnan ammattilaisia, eivätkä juurikaan esim. väliaikaisia järjestyksenvalvoja. Yleisesti voidaankin todeta, että tilaisuuksien aiempi historia ja poliisin paikallistuntemuksen pohjalta tapahtumajärjestäjän kanssa yhteistyössä tekemä kokonaisarvio tapahtuman riskeistä on tähänkin asti riittänyt takaamaan tapahtumien turvallisen järjestämisen.

Koska työryhmä ottaa mietinnössään kantaa kantaa myös järjestyksenvalvonnan koulutussisällön muutostarpeisiin ja tilapäisten järjestyksenvalvojien roolin olemassaolon oikeutukseen jatkossa, olisi järjestyksenvalvonnan roolin ja sen sisältämien tehtävänkuvien moninaisuuden ymmärtäminen tapahtumissa tullut olla yksi otsikkoasia valmistelleen työryhmän ydintehtävistä. Vasta tällaisen ymmärtämyksen saavuttamisen jälkeen, järjestyksenvalvontaa koskevan kannan muodostaminen asiassa voitaisiin yleisesti hyväksyä, mutta valitettavasti nyt tämä ymmärtämys loistaa poissaolollaan työryhmän mietinnössä. Muutenkin, kun on hyvin ilmeistä, että työryhmän asettamiseen on johtanut nimenomaan julkisuudessakin paljon huomiota saaneet tapaukset vartiointi/turva-alan ammattilaisten epäammattimaisesta toiminnasta, voidaan pitää hyvin kyseenalaisena, että työryhmän työ ulotettiin koskemaan myös järjestyksenvalvontaa eikä sitä rajattu koskemaan vain vartiointialaa.

Mahdollisen tilapäisen järjestyksenvalvonnan kieltämisen todennäköiset seuraukset

AKK, sen jäsenjärjestöt ja Suomen MM-ralli pitävät tapahtumaturvallisuutta ja tapahtumien viihtyisyyttä ensiarvoisen tärkeänä. AKK, sen jäsenjärjestöt ja Suomen MM-ralli vastustavat kuitenkin työryhmän esitystä, jonka mukaan poistettaisiin mahdollisuus käyttää tilapäisiä järjestyksenvalvoja tapahtumissa. Esitys vaarantaa edellytykset järjestää sekä suuria vapaaehtoisvoimin hallinnoitavia tilaisuuksia, että pienten toimijoiden tilaisuuksia. Käytännössä esitys johtaa myös siihen, että moniin tapahtumiin voi käytännössä olla jatkossa mahdotonta saada riittävää määrää edes minkäänlaisia järjestyksenvalvoja.

Järjestyksenvalvonta on myös yksi merkittävä talkootyön muoto suomalaisessa urheilutapahtumakentässä ja esimerkiksi Suomen MM-rallissa järjestyksenvalvonta on yksi tärkeimmistä tulolähteistä tapahtuman järjestämiseen osallistuville talkootyöllä varainkeruuta harjoittaville yhdistyksille. Jo nykyisellään järjestyksenvalvojakoulutus on yhdistyksille merkittävä taloudellinen investointi ja työryhmän esittämä vaadittava lisäkoulutus tuo tähän arviolta useiden satojen eurojen lisäkustannuksen per koulutettava henkilö. Esimerkiksi pienille urheiluseuroille tällainen lisäkulu olisi useimmiten ylitsepääsemättömän suuri ja näin järjestyksenvalvoja ei olisi enää jatkossa mielekästä kouluttaa seurojen toimesta. Tämä puolestaan johtaisi niin kortillisten kuin tilapäistenkin järjestyksenvalvojien jo nykyistä heikompaan saatavuuteen ja pahimmillaan tekisi käytännössä mahdottomaksi hyvin monen tapahtuman järjestämisen. Edellisen heijastusvaikutukset puolestaan ulottuisivat koko suomalaisen yhteiskuntaan.

Vaikka työryhmä on raportissaan sivunnut työvoiman saatavuutta mm. toteamalla *”koulutusvaatimuksesta poikkeamiseen ns. tilapäisten järjestyksenvalvojien kohdalla lienee vaikuttanut myös tahto varmistaa riittävä järjestyksenvalvojamäärä suurissakin yleisötilaisuuksissa.”* On tämä tapahtumajärjestämisen käytännön arkeen ja säännösten toteutettavuuteen merkittävästi vaikuttava huomio ohitettu työryhmäraportissa epärelevanttina: *”Toisaalta voidaan kysyä, voiko tällainen peruste olla paikallaan tehtävissä, joissa perusoikeuksiin puuttumisen mahdollisuus on kuitenkin reaalisesti olemassa.”* Mikäli työryhmä olisi edellä mainitulla tavalla saavuttanut reaalisen ymmärryksen järjestyksenvalvojien roolista ja tehtävänkuvista tapahtumissa, ei edeltävää pohdintaa olisi käytännössä tarvinnut edes tehdä, mutta edellä mainitut vain korostavat sitä tosiasiaa, että työryhmä on mietinnössään käsitellyt järjestyksenvalvontaan liittyviä asioita sekä väärin faktojen että täysin puutteellisen ymmärtämyksen pohjalta. Näistä syistä johtuen mietinnön sisältämiä järjestyksenvalvontaa koskevia ehdotuksia ei tule missään olosuhteissa alkaa toteuttamaan sellaisenaan, tai muuten erityisesti suur tapahtumien järjestämisestä Suomessa tulee täysin mahdotonta.

Lopuksi

On selvää, että järjestyksenvalvontaa, joka sisältää myös ns. voimankäyttöoikeuksia muita henkilöitä kohtaan, on hyvä aika ajoin tarkastella myös lainsäädännön ja koulutusvaatimusten osalta. Hallinnon ja viranomaisten tulee tällöin saavuttaa myös riittävä ymmärtämys asian nykytilasta sekä käsitys siitä mitkä ovat mahdollisten sääntelyyn tehtävien muutoksien seurannaisvaikutukset yhteiskunnassa ja eri toimialalla, joihin ne vaikuttavat. Niin tapahtuma- ja ravintola-alan edunvalvontajärjestöt kuin useat suomalaisten suur tapahtumien järjestäjätkin ovat valmiit tuomaan oman tietotaitonsa lainsäätäjän ja viranomaisten käyttöön, jotta mahdolliset muutokset saadaan mahdollisimman hyvin palvelemaan kaikkia osapuolia. Tällaista laaja-alaista vuoropuhelua ei kuitenkaan voida saavuttaa, jos hallinnon avoimuus ei toteudu ja työryhmät asetetaan toimimaan ilman kaikkia kyseisen toiminnan kannalta olennaisten alojen edustajia ja lisäksi työryhmäraportin lausuntopyyntöjä piilotetaan

tarkoituksellisesti sisäministeriön nettisivuille, eikä esimerkiksi viedä muun hallinnon laajasti käyttämään lausuntopalveluun.

AKK, sen jäsenjärjestöt ja Suomen MM-ralli katsovatkin, ettei työryhmäraporttin sisältämää esitystä tilapäisten järjestyksenvalvojen kieltämiseksi tule toteuttaa lainkaan ja ettei myöskään järjestyksenvalvontaa koskevia koulutusvaatimuksia voida muuttaa ilman laaja-alaista vuoropuhelua sellaisten tahojen kanssa, joilta järjestyksenvalvonnan toteuttamista osana heidän toimintaa edellytetään.

Pandemian jälkeen kortillisten järjestyksenvalvojen määrä on vähentynyt dramaattisesti. Jo tämä seikka itsessään vaarantaa tulevien tapahtumien järjestämisen ja jos tilapäisten järjestyksenvalvojen käyttöä ei jatkossakin sallita, vaikeutuu tapahtumien järjestäminen entisestään.

Paikallisilla poliisilaitoksilla tulisi myös jatkossa olla harkintavalta myöntää tilapäisten järjestyksenvalvojen käyttö. Poliisilaitoksilla on kokemus alueensa tapahtumien riskeistä ja tähän kokemukseen tulisi luottaa ja sallia tapahtumajärjestäjän ja poliisin yhteistyöllä räätälöidä kuhunkin tapahtumaan kyseisen tapahtuman erityispiirteet huomioiva ja tarkoituksenmukainen järjestyksenvalvonta.

Mikäli työryhmän esitys toteutetaan, tietää se myös lajiliitoille ja erityisesti seuroille ja yhdistyksille, myös urheilutoiminnan ulkopuolella, merkittävää lisälaskua, jos ja kun ne joutuvat kustantamaan huomattavasti nykyistä laajemman ja kalliimman koulutuksen tapahtumiensa henkilöstölle. Erityisen paljon tämä koskettaisi todennäköisesti pieniä seuroja, joilta samalla katoaisi varainhankintamuotona talkootyönä tehtävä järjestyksenvalvonta kokonaan.

Hallitusohjelman mukaan hallitus turvaa liikunnan vapaaehtoistyön varmistuen, ettei tarpeeton byrokratia ole este seurojen ja järjestöjen toiminnalle tai tapahtumien järjestämiselle. Työryhmän esitys sotii täysin myös tätä hallitusohjelman kirjausta vastaan.

Vantaalla 1.12.2023

Markus Häkkinen
Operatiivinen johtaja
AKK Sports Oy /
Secto Rally Finland

Anssi Kannas
Pääsihteeri
Akk-Motorsport ry